

AGDER LAGMANNSRETT

NORGES DOMSTOLER

Årsmelding
2023

INNHold

Førstelagmann har ordet.....	1
Agder lagdømme.....	3
Organisasjon og bemanning.....	4
Meddommere.....	8
Vitnestøtter og rettsbetjenter.....	8
Hovedtrekk i saksavviklingen.....	10
Kompetanse og det sosiale liv.....	12
Reisebrev fra «Det fjerne Østen».....	14
Arendalsuka.....	16
Noen saker gjennom året.....	17
Ankesaker fra jordskifterettene.....	20

Førstelagmannen har ordet

Jeg vet en domstol....

..... ja, jeg kjenner den så vel jeg vet en liten domstol ut ve' kysten....

litt omskrevet - men omtrent slik - starter sangen «Jeg veit ei lita jente, ja jeg kjenner hos så vel» skrevet av Georg R. Schirmer i 1863 – før han senere ble sorenskriver på Ringerike.

Morgedal, Telemark

Agder lagmannsrett er en slik «domstol ut ve' kysten», med nærhet til skog og fjell, kyst og urbane byer. Geografisk strekker lagdømmet seg gjennom tre lagsogn eller rettskretser. Fra ramsalt hav og glattskurte svaberg lengst vest i Agder, via lune, solrike viker mellom Kristiansand og Arendal, videre opp Setesdal til Hovden, deretter forbi Haukeli og over Hardangervidda, for til slutt å svinge innom urbane områder i Grenland, Sandefjord, Tønsberg og Horten. Vi ligger med nærhet til Oslo og det «sentrale» Østlandet, samtidig som lagdømmet også favner områder der det er større tetthet av beitedyr og hjortevilt, enn mennesker.

Været gir oss alt fra stekende varme sommerdager, til snøstormen i januar hvor tinghuset i Arendal var helt gjensnødd og alle saker måtte avlyses.

Ikke minst som følge av variert geografi, strekker saksfeltet seg fra båtfester langs kysten, grensetvister i Setesdal, membraner som lekker, setningsskader i Vestfold, slagsmål, narkotika og avtaler om jordleie. Dette gir oss interessant jus, spennende reiser til «fjerne deler» av lagdømmet og møter med mennesker av alle slag. En hverdag ingen av oss ville vært foruten.

Jeg har hatt mitt første år som domstolleder. Det har vært travelt, interessant, morsomt og lærerikt. Jeg håper mine kolleger har opplevd det på samme måten. Jeg gleder meg over at

saksavviklingen har vært god og at domstolen holder restansene nede. Vi har for tiden 22 dommere, hvorav en jordskiftelagdommer, en administrasjonssjef, 9 saksbehandlere, en jordskifteutreder og en IKT-rådgiver i full aktivitet. Digitaliseringen er tilnærmet ferdig, og bruk av ulike digitale verktøy er blitt en naturlig del av vår hverdag.

Budsjettmessig var 2023 et spesielt vanskelig år. Det er kanskje første gang domstolen har fått så store budsjettkutt på så kort tid, samtidig som det ble innført ansettelsesstopp i nesten alle norske domstoler. Takket være budsjettforliket i «tolvte time» ble det bevilget nok penger til at vi kan fortsette med tilnærmet normal drift i 2024. Så liten forutsigbarhet og så lite penger til domstolens grunnfinansiering ønsker vi oss ikke igjen – for å si det forsiktig.

Men domstolene har ridd unna stormer før - det være ansettelsesstopp, pandemi eller nedsnødde tinghus. Vi fortsetter ufortrødent arbeidet inn i jubileumsåret for Magnus Lagabøtes landslov - som trådte i kraft for 750 år siden. Kvalitet, effektivitet, service og redelighet skal fortsatt stå sentralt, uavhengig av ressurser, bemanning og skiftende samfunnsforhold gjennom 750 år med norsk rettstradisjon.

Skien, 1. mars 2024

Guro Vale Kvavik
førstelagmann

Agder lagdømme

Tinghuset i Gjerpensgate 16, Skien.

Agder lagmannsrett er ankeinstansen i Agder lagdømme og er den tredje største av de seks lagmannsrettene i Norge med sine 34 ansatte. Lagdømmet dekker lagsognene Agder, Vestfold og Telemark.

Agder lagdømme er nå ankeinstans for følgende tingretter og jordskifteretter:

Tingretter:

- Vestfold tingrett
- Telemark tingrett
- Agder tingrett

Jordskifteretter:

- Vestfold jordskifterett
- Telemark jordskifterett
- Agder jordskifterett

Rettsstedene i Agder lagdømme

Lagmannsretten har sitt hovedsete i tinghuset i Skien, der alle ansatte har sin faste arbeidsplass. Telemark tingrett har også sine lokaler her. I tillegg har lagmannsretten egne rettslokaler i tinghusene i Tønsberg, Arendal og Kristiansand.

De fleste ankeforhandlingene blir holdt i lagmannsrettens rettssaler i ett av tinghusene i lagdømmet, men dersom det er behov av

hensyn til befaringsel., kan det også settes rett andre steder.

Tinghuset i Anton Jenssensgate 9, Tønsberg:

Nytt tinghus i Tønsberg er under bygging og er planlagt ferdigstilt i 2025.

Tinghuset i Blødekjær 3, Arendal:

Tinghuset i Tollbodgata 45, Kristiansand:

Agder lagdømme med de tre rettskretsene Agder, Telemark og Vestfold.. Tingrettene i Vestfold ble sammenslått til én rettskrets allerede i 2019. Tingrettene i Agder og Telemark fikk ny organisering ved domstolsreformen i 2021. Rettsstedene er opprettholdt, men ledelsen er nå lokalisert til Kristiansand og Skien, i tillegg til Tønsberg i Vestfold.

Organisasjon og bemanning

Agder lagmannsrett ledes av en førstelagmann. Sammen med to lagmenn og administrasjonssjefen utgjør de ledergruppen.

Lagmannsretten har per 31.12.2023 tildelt 35 årsverk fordelt på en førstelagmann, to lagmenn, en administrasjonssjef, 17 faste lagdommerembeter, en jordskiftelagdommer, en

konstituert lagdommer, en jordskifteutreder og 11 saksbehandlerstillinger, herunder en IKT-rådgiver.

Lagmannsretten har i tillegg benyttet 12 ekstraordinære lagdommere i 2023.

Ekstraordinære dommere er pensjonerte dommere, som tilkalles til den enkelte sak.

Ledelse

Førstelagmann Guro Vale Kvavik
Lagmann Tone Kleven
Lagmann Atle Degré
Administrasjonssjef Mette Aasland

Lagdommere

Mette Ackenhausen
Ingeborg Fogt Bergby
Beate Storesund Bolt
Ruth Ingrid Brønstad, konstituert
Andreas Skoe Cederkvist, fratrådte 12.03.23
Odd Douzette, fratrådte 01.06.2023
Rune Bård Hansen
Erik N. Holth, fratrådte 01.09.2023
Robert Jensen, tiltrådte 01.09.2023
Gisle Alexander Johnson, tiltrådte 01.01.2023
Knut Kolloen
Øistein Langbakk
Arne Lyng
Helge Nilsen
Dag Bugge Nordén
Solve Myrland Rønningen
Kristine Schilling
Ketil F. A. Sondresen, tiltrådte 01.09.2023
Sile Stenvik
Maria Torvund
Espen Ødegaard

Jordskiftelagdommer

Erik Nord

Jordskifteutreder

Linnea S. Haave Rønholt, fratrådte 01.08.2023

Jordskifteutreder

Iselin Groven Ruud, tiltrådte 01.09.2023

Ekstraordinære lagdommere

Lagdommer Hanne Helle Arnesen
Lagdommer Anders Bahr
Sorenskriver Dag Ragnar Carlstedt
Sorenskriver Randi Carlstedt
Lagdommer Rune Jensen
Lagdommer Karl Einar Knudsen
Tingrettsdommer Anne Elisabeth Landsverk
Lagdommer Jan Morten Olsen
Lagdommer Nils Ole Simonsen

Tingrettsdommer Ole Gustav Søvde
Tingrettsdommer Marit Høye Thorvaldsen
Lagdommer Paal Christian Aartun

IKT-rådgiver

Kim André Johnsen

Saksbehandlere

Liv Berit Hanssen
Anne Lene Grini Kvam
Bente Nerli Myhra
Ellen Kristin Siljan Nyhus, fratrådte 31.12.2023
Siv Anita Strømodden
Lisbeth Røra Stulen
Kristin Unneberg Tangvald
Heidi Viken
Nina Sem
Anne Marthe Haugen

RettsbetjenterVed tinghuset i Skien

Liv Skonseng
Marit Normann

Ved tinghuset i Tønsberg

Hallgeir Bækken
Dag Hagerup Andersen

Ved tinghuset i Arendal

Harald Ivar Emanuelsen
Trond Langeland

Ved tinghuset i Kristiansand

Paul Magne Lunde
Dag Tallaksen
Per Andor Vangen

Nye medarbeidere

Gisle Aleksander Johnson

Født i 1974. Tiltrådte som lagdommer i Agder lagmannsrett fra 1. januar 2023. Han var også konstituert lagdommer samme sted fra februar

til juni 2022. Han har tidligere arbeidet i Direktoratet for Arbeidstilsynet og Finansforbundet i Oslo, før han i 2006 flyttet til Kristiansand, og arbeidet som advokatfullmektig og senere advokat ved et advokatkontor i sørlandsbyen. I 2014 ble han utnevnt som tingrettsdommer ved Kristiansand tingrett, senere Agder tingrett. Han er fortsatt bosatt i Kristiansand med ektefelle og tre barn, hvorav nå kun ett er hjemmeboende. Mye av fritiden har i mange år vært tilbrakt på ulike fotballbaner som trener for diverse lag. Ellers trives han godt i skogen med løpesko eller langrennsski, på en fjelltopp, eller i sommerhuset på Danmarks østkyst.

Iselin Groven Ruud

Født i 1990 og oppvokst i Kviteseid. Hun fullførte master i Eiendom ved NMBU på Ås i 2016. Før dette hadde hun tatt en bachelor i Statsvitenskap ved

UiA, som inkluderte et

årsstudium i Utviklingsstudie ved HiOA i Oslo. Hun har også tatt et emne i Konfliktmekling ved juridisk fakultet ved UiB.

Etter endt utdanning startet Iselin som grunnerverver for Statens vegvesen i Kristiansand. Deretter fulgte 3,5 år som jordskiftedommerfullmektig ved Haugalandet og Sunnhordland jordskifterett på Stord, før hun i august 2022 ble konstituert jordskiftedommer i Telemark jordskifterett, og flyttet hjem til

Kviteseid for en stund. I september 2023 begynte hun som jordskifteutreder ved Agder lagmannsrett.

Fritiden liker hun å bruke på tur. Innenlands helst på fjelltur eller i frodig fjordlandskap. Utenlands helst på langtur til steder hun ikke har vært før med ny natur, mat og kultur. I det daglige blir det likevel flest turer hjem for å treffe kjæreste, venner og familie. For ikke å glemme en tur inn i skjønnlitteraturens eller filmens verden.

Ruth Ingrid Brønstad

Født i 1973. Oppvokst i Verdal, bor i Sandefjord. Juridisk embetseksamen ved UiO 1998.

Tidligere jobbet i

Wiersholm, Kværner Oil & Gas, Tenden Advokatfirma og Advokathuset Sandefjord. Utnevnt som tingrettsdommer i Vestfold tingrett 15.10.2015. Konstituert lagdommer i Agder lagmannsrett fra 01.11.2023 til 30.04.2024.

Nestleder for Tilsynsrådet for Kriminalomsorgens fengsler og friomsorgskontor, region sør.

Robert Jensen

Født i 1974. Oppvokst i Sandefjord. Han er nå bosatt i Drammen. Juridisk embetseksamen fra 1999 ved Universitetet i Oslo. Arbeidet i Skattelovavdelingen i

Finansdepartementet i 2000-2003, var dommerfullmektig i Drammen tingrett 2003-2005, advokat i Advokatfirmaet Selmer 2005-2007, partner i SANDS Advokatfirma 2017-2020 og i Kvale Advokatfirma 2020-2023. Han er medlem av JUS' fagutvalg for konkurs, akkord og panterett.

**Ketil Aune
Sondresen**

Født i 1974, oppvokst i Grimstad og Tønsberg. Han er nå bosatt i Tønsberg. Juridisk embetseksamen fra 2001 og mellomfag i sosialøkonomi fra

1995, begge deler fra Universitetet i Oslo.

Startet etter studiene hos Sivilombudsmannen. Deretter Larvik tingrett som dommerfullmektig og så Vestfold politidistrikt som politiadvokat. Etter dette var Sondresen tilknyttet Tenden Advokatfirma før han i november 2015 tiltrådte som dommer i daværende Tønsberg tingrett, nå Vestfold tingrett. Han tiltrådte som lagdommer i september 2023. Han har vært leder av tilsynsrådet for Kriminalomsorgens fengsler i region sør siden 2017.

Agder lagmannsrett ønsker vår nye medarbeider velkommen!

**Medarbeidere som har sluttet i løpet
av året****Odd Douzette**

Odd Douzette ble utnevnt som lagdommer 20. juni 2014, etter å ha vært konstituert lagdommer i to perioder fra mars 2009 til mars 2010. Før det var han tingrettsdommer ved tidligere Nedenes

sorenskriverembete, senere Aust-Agder/Agder tingrett fra 1993. Odd har ellers bakgrunn fra Skatteavdelingen i Finansdepartementet, og fra påtalemyndigheten. Da han gikk av med pensjon sommeren 2023 hadde Odd vært ansatt i Agder lagmannsrett i nærmere 9 år, og vært dommer i nær 30 år. Odd er en meget erfaren dommer, og en respektert kollega.

Erik Normann Holth

Erik Holth ble utnevnt som lagdommer 6. august 1999, etter å ha vært konstituert lagdommer siden september 1997. Før det var han tingrettsdommer i Asker og Bærum herredsrett fra mars 1995. Erik Holth har

også bakgrunn fra påtalemyndigheten og som advokat. Han drev blant annet egen advokatpraksis i Sandefjord i 8 år. Da Erik gikk av med pensjon høsten 2023 hadde han vært ansatt i Agder lagmannsrett i 24 år. Erik er en meget erfaren dommer, og en respektert kollega. Han fortsetter som ekstraordinær lagdommer hos oss.

**Linnea Sølvette
Rønholt**

Linnea Rønholt begynte som jordskifteutreder i Agder lagmannsrett i 2016. Før det hadde hun en lang karriere som utreder ved Agder jordskifteoverrett fra

1997 og frem til sammenslåingen av Agder lagmannsrett og Agder jordskifteoverrett i 2016. Linnea har også vært konstituert jordskiftedommer ved Telemark jordskifterett og Vestfold jordskifterett. Hun har i tillegg bakgrunn som avdelingsingeniør fra Jernbaneverket. Linnea er utdannet ved Norges miljø- og biovitenskapelig universitet (NMBU) som cand. agric. eller master i eiendomsfag. Hun sluttet i stillingen hos oss sommeren 2023 for å fortsette som jordskiftedommer ved Vestfold jordskifterett. Hun ble utnevnt som jordskiftedommer 21. april 2023.

Vi gratulerer, takker for godt samarbeid i mange år og ønsker lykke til!

Ellen Kristin Siljan Nyhus

Ellen Nyhus begynte som kontorassistent i Agder lagmannsrett 1. april 1977. Da hun gikk av med pensjon 1. januar 2024 hadde Ellen vært ansatt i lagmannsretten i 47

år. Det må være rekord! Gjennom årene har hun «steget i gradene» fra administrativ sekretær til konsulent, førstekonsulent og til slutt rådgiver fra september 2002 til hun gikk av med pensjon fra nyttår. Ellen har fulgt lagmannsretten fra en tid med stensiler og håndskrift til vår moderne, digitale hverdag. Hun har vært en meget trofast og erfaren medarbeider som vi allerede savner på kontoret. Vi ønsker henne alt godt fremover og ser frem til besøk hvis tiden strekker til for en travel pensjonist.

Meddommere

De alminnelige meddommerne spiller en sentral rolle i lagmannsrettens dømmende virksomhet.

I alle straffesaker der bevisene under skyldspørsmålet behandles, og i straffesaker med strafferamme på mer enn seks år, består lagmannsretten av fem meddommere og to lagdommere. De syv dommerne behandler alle sakens sider sammen i det som betegnes som en meddomsrett. Denne ordningen erstatter juryordningen som ble avviklet i 2017.

Hvilke meddommere som gjør tjeneste i den enkelte sak trekkes ut tilfeldig fra utvalgene. Utvalgene oppnevnes av kommunene i lagsognet for en periode på fire år. Kommunene skal oppnevne nye utvalg i 2024. Det fremgår av domstolloven § 67 at utvalgene skal ha en allsidig sammensetning, slik at de best mulig representerer alle deler av befolkningen. Kommunene skal også oppfordre allmennheten til å forslå kandidater til vervet.

Til sammen er det 846 personer i Agder lagmannsretts meddommerutvalg. Det er ett utvalg av kvinner og ett utvalg av menn fra hvert lagsogn. Antallet meddommere er beregnet ut fra at hver meddommer skal trekkes ut rundt to ganger per år.

Utvalget i Agder består av 390 personer, hvorav de største er Kristiansand med 142 og Arendal med 50. De minste kommunene Åmli, Åseral, Bygland, Bykle, Iveland og Valle oppnevner hver to personer.

I Vestfold er utvalget på 240 personer oppnevnt av kommunene i Færder, Holmestrand, Horten, Larvik, Sandefjord og Tønsberg.

Fra Telemark er utvalget på 216 personer der Skien og Porsgrunn kommuner oppnevner til sammen 106 personer. De minste kommunene og Fyresdal, Hjartdal og Nissedal oppnevner hver to medlemmer.

I tillegg til de alminnelige meddommere, som er den største gruppen, har vi også meddommere som skjønnsmedlemmer, fagkyndige meddommere og arbeidslivskyndige meddommere.

Vitnestøtter og rettsbetjenter

Vitnestøtter

Det å vitne i en rettssak kan virke uvant for de fleste og for enkelte kan det oppleves litt skremmende. Norges Røde Kors og Domstoladministrasjonen har inngått en rammeavtale om etablering av vitnestøtteordning ved domstolene. En vitnestøtte er en frivillig person som bistår personer som skal vitne i en rettssak. Vitnestøtten yter først og fremst medmenneskelig støtte, sørger for å gi praktisk informasjon og veiledning til vitnene både før og umiddelbart etter rettsmøtet, og noen ganger også under rettsmøtet. Vitnestøtten er nøytral og upartisk i den aktuelle rettssaken og har taushetsplikt.

Et trygt vitne er et godt vitne, er motto for vitnestøtteordningen. Vitnestøtten kan forklare hvilke roller de ulike aktørene i rettssalen har og hvor de sitter. Vitnestøtten vil også kunne forklare hva som skal skje i rettssalen. Da blir vitnene tryggere i en uvant situasjon og får konsentrert seg om det de skal fortelle. Dermed får dommerne et godt grunnlag for sin avgjørelse i saken og ordningen bedrer rettssikkerheten.

I Skien tinghus startet vitnestøtteordningen i november 2010. Under Covid 19 pandemien kunne vi dessverre ikke tilby vitnestøtte, men siden 2022 har det igjen vært vitnestøtter tilgjengelig på tinghuset.

Rettsbetjenter

I enkelte saker, særlig i større straffesaker, deltar en rettsbetjent. Rettsbetjentens oppgave er å bistå retten og de andre aktørene med praktiske gjøremål under rettsmøtet. Rettsbetjenten vil blant annet ta hånd om og veilede vitnene og publikum i rettsalen.

Årsrapport rettsbetjenter Kristiansand

Rettsbetjenter rundt i landet er nok stort sett pensjonerte polititjenestepersoner og slik er det også i Kristiansand. Paul Magne Lunde har vært med siden 2017. Dag Tallaksen kom til et par år senere og under pandemien ble det behov for å supplere med en tredje betjent, Per Andor Vangen.

I 2023 ble det av budsjettmessige hensyn betydelig reduksjon i bruk av rettsbetjenter. Det har resultert i at rettsbetjentene i all hovedsak er til stede i meddomsrettsaker. I andre saker er rettsbetjenten kun til stede en times tid ved oppstart av saken. Redusert aktivitet skulle normalt tilsi at vi gikk tilbake til to rettsbetjenter, men det har vist seg praktisk for Vangen å ta de korte oppmøtene på morgenen, mens Lunde og Tallaksen deler på resten.

Rettsbetjenter er tilsatt som tilkallingshjelp og derfor øker tre betjenter fleksibiliteten.

Rettsbetjentens oppgaver er på mange måter todelt. Vi har alle de faste oppgavene før, under og etter rettssaken. Så er det alt det uforutsette som skjer, og her er listen lang, som gjør det ekstra spennende og utfordrende å være rettsbetjent.

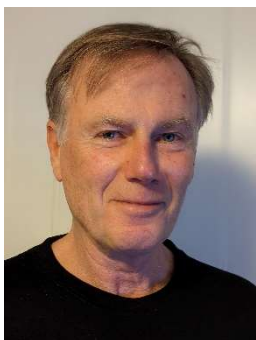
En typisk dag for rettsbetjenten starter gjerne med å gå gjennom lokalene og se at alt er på plass og i orden. Rydde der det er behov og sørge for at papir og skrivesaker er tilgjengelig samtidig som han sjekker om det er mail fra Skien om siste nytt i saken som kan foranledige forberedelser, skrive ut eller kopiere dokumenter e.l. Å servere dommerne kaffe gir en grei anledning til å utveksle praktisk informasjon med administrator om gjennomføring av saken. Etter hvert møter meddommerne og vises inn på dommerrommet hvor kaffen venter. Endelig fylles salen opp av aktor, forsvarer, tiltalte, fornærmede, ofte tolk og noen ganger sakkyndige. Sjeldent møter noen tidligere enn de må og det kan bli en smule hektisk når mange ting skal avklares og praktiske ting ordnes de siste minuttene før saken starter kl. 0900; hvilken side skal aktor og forsvarer sitte på, ligger de aktuelle dokumentene på visnings-pc, hvis ikke må saksbehandler i Skien kontaktes for nødvendige justeringer, tolken trenger innføring i det tekniske løsningene og testing av om utstyret virker, avklaringer av hvordan tolkingen skal gjennomføres. Møter det publikum må deres knytning til saken avklares og videreformidles administrator.

Listen over alle problemstillinger som kan oppstå før og under saken er lang og mangfoldig, noen ganger krevende for rettsbetjenten og belastende for aktørene. Ved siden av å legge til rette for gode løsninger er nesten rettsbetjentens viktigste oppgave å sørge for god stemning. Bakteppe for det som skjer i rettsalen er gjerne dramatisk og konfliktfylt og å

holde på en god atmosfære gjør det lettere for alle som er til stede.

I meddomsrettsaker møter det regelmessig vitner som rettsbetjenten tar imot, veileder og sørger for at de får nødvendig informasjon og skjema om utgiftsgodtgjørelser og reisegodtgjørelse. Det er fungerende vitnestøtteordning i Kristiansand, men rettsbetjentene med bakgrunn i politiet kan i mange saker supplere med sin erfaring og kjennskap til de mekanismene enkelte saker byr på hvor spennings- og konfliktnivået er høyt.

Når rettsdagen er over og aktørene pakker sammen går småpratene. Da er det ikke uvanlig at man får høre fra aktørene at det er en positiv opplevelse å møte for lagmannsretten og at de setter pris på det høye servicenivået. Det er en hyggelig opplevelse å få være en del av dette.

Paul Magne Lunde

Per Andor Vangen

Dag Tallaksen

Hovedtrekk i saksavviklingen

Avviklingen av sakene for lagmannsretten i 2023 var i hovedsak som foregående år. Vi ser at tendensen med at sakene øker i omfang fortsetter. Dette gjelder særlig for straffesakene. Utviklingen gjenspeiler nødvendigvis ikke kompleksiteten i de faktiske og juridiske spørsmålene lagmannsretten skal behandle.

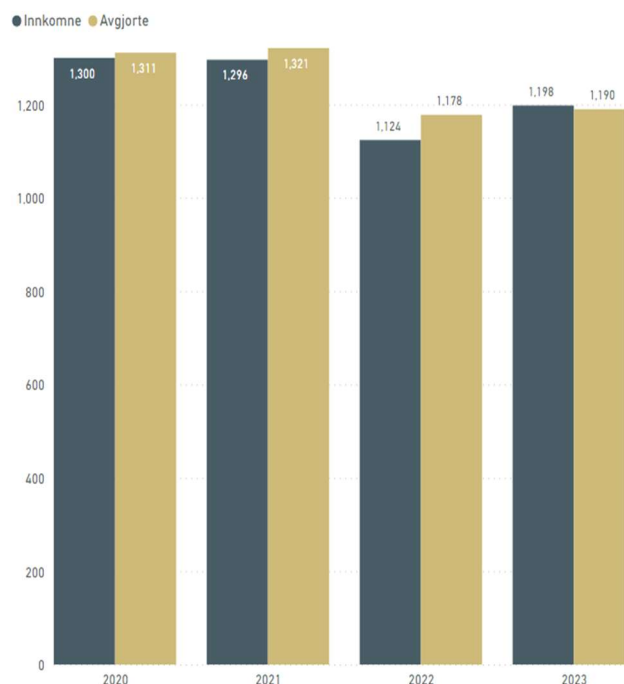
Det har skjedd store tekniske endringer i domstolene siste tiår. Den digitale utviklingen har ført mye positivt med seg. Vi operer i dag nærmest uten fysiske dokumenter. Alt skriftlig bevismateriale og dokumentasjon av juridiske kilder til støtte for anførslene i saken, fremlegges ved digitale utdrag. Vi har registrert at også dette øker i omfang, og reiser spørsmål om digitaliseringen har ført til at det er blitt for lett å gjøre utdragene omfangsrike. Dersom prosessfullmektigene ikke tilpasser fremleggelsen til rettens forståelse av problemstillingene i saken, vil også dette utfordre tidsbruken. Saksavviklingen er nært knyttet til saksbehandlingstiden. Tidsbruken blir ofte fremhevet i omtalen av domstolene. Å få sin sak behandlet innen rimelig tid, er viktig for det rettssøkende publikum. Sentralt for domstolenes omdømme er også vissheten om at avgjørelsene holder god faglig kvalitet. Kvalitet lar seg vanskeligere måle enn «fart». En viss veiledning kan Høyesteretts overprøving av våre avgjørelser gi. Det er imidlertid slik at svært få av sakene som behandles i lagmannsretten blir overprøvd av Høyesterett. Dette betyr at de fleste saker i praksis blir endelig avgjort i lagmannsretten.

Agder lagmannsrett behandler saker innenfor de fleste rettsområder. Det er derfor stor bredde i både sivile saker og i straffesakene. Saker med muntlig ankeforhandling gjennomføres ved våre faste rettssteder i lagdømmet - i tinghusene i Tønsberg, Skien, Arendal og Kristiansand. Ca. 60 % av disse sakene gjennomføres utenfor Skien, som er vårt hovedkontor hvor alle dommerne har sin faste arbeidsplass.

Dette betyr at lagdommernes hverdag innbefatter mye reisevirksomhet.

Saksbehandlingstiden varierer avhengig av hvilken type sak det gjelder. Naturlig nok er tidsbruken lengst for sakene som skal behandles i muntlig ankeforhandling. Dette gjelder i all hovedsak anker over dom i sivile saker og straffesaker. I tillegg til lengden på ankeforhandlingen er også aktørenes kapasitet av betydning for samlet saksbehandlingstid. Det kan oppstå utfordringer med beramningen til tidspunkt hvor samtlige aktører - advokater, aktører, bistandsadvokater, forsvarere, sakkyndige og tolker, har anledning til å møte. Logistikken i domstolene må også hensynta dommer- og sal kapasiteten.

Innkomne og avgjorte saker - årlig total

Saksinngangen og saksavviklingen i 2023 viser en liten oppgang fra forrige år. Vi mottok 1198 saker og avgjorde 1190 saker, mot henholdsvis 1124 og 1179 saker i 2022.

381 av de innkomne sakene gjaldt anker i sivile saker. Av disse var 200 anke over sivil dom. Vi avgjorde 203 slike anker med en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 4,8 måneder. Innkomne overskjønn utgjorde 8, og vi avgjorde 6. I tillegg mottok vi 17 førsteinstanssaker, og avgjorde 13 med saksbehandlingstid på 6,4 måneder. Det kom inn 4 anker i jordskiftesak 1 2023, og vi avgjorde 6.

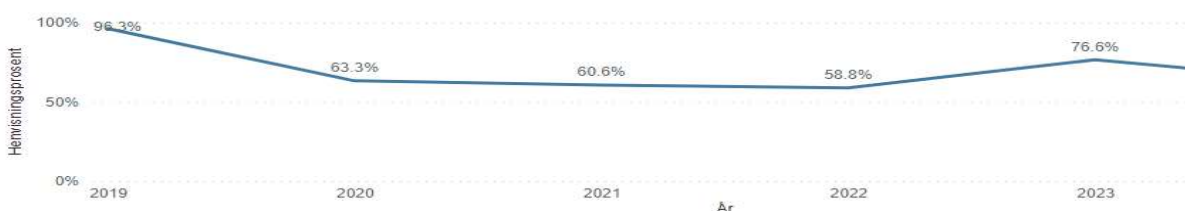
Lagmannsretten registrerte i 2023 en svak nedgang i innkomne anker over sivile kjennelser og beslutninger. Vi mottok 169, avgjorde 168. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 0,6 måneder.

800 av sakene vi mottok i 2023 gjaldt anker i straffesak. Vi avgjorde 794. Av de innkomne straffesakene var 366 anke over dom. Vi avgjorde 361 samme år. Saksbehandlingstiden for henviste bevisaker var 5,7 måneder, 4,5 måneder for begrenset anke med meddomsrett og 4 måneder for fagdommersakene.

Henvisningsprosenten avviker lite fra foregående år. Også i 2023 ble ca. 37 % av straffesakene fremmet til ankeforhandling. Anke over straffedom med strafferamme over 6 år var ca. 77 %. Tabellen under viser utviklingen i henvisningen av straffedom med strafferamme over 6 år fra silingsadgangen ble innført 1. januar 2020.

434 av straffesakene som kom inn gjaldt anke over kjennelser og beslutninger. Vi avgjorde 433 med en saksbehandlingstid på 0,2 måneder. I 2023 så vi en betydelig økning av anker over varetektsfengslinger. Vi mottok 293 slike saker mot 227 i 2022.

Henvisningsprosent pr år

Rettsmeklingsarbeidet i Agder lagmannsrett

Lagmannsretten har stor tro på at rettsmekling i sivile saker ofte er et godt alternativ til ordinær domstolsbehandling. Gjennom ett eller flere rettsmeklingsmøter vil en godt forberedt rettsmekler bistå partene til å finne en løsning på saken. Partene får da et større ansvar for resultatet selv, de sparer gjerne mye tid og advokatkostnader, det kan være forsonende og det kan åpne for løsninger om det som er viktig for partene utenfor det som er omfattet av den rettslige tvisten.

I 2023 har lagmannsretten satt opp rettsmekling i 15 saker, som utgjør 8 prosent av lagmannsrettens sivile saker. Statistikken viser at det er oppnådd forlik i 53 prosent av de sakene hvor det er berammet rettsmekling. I tillegg oppnås det i flere meklinger enighet som formaliseres av partene kort etter rettsmeklingsmøtene. Dessuten er det flere saker som forlikes kort etter rettsmeklinger, og som tyder på at meklingsmøtet har bidratt selv om det ikke ender med en avtale. Medregnet disse forlikene er forliksprosenten av de meklede sakene ca. 69 prosent.

Også for domstolen er dette effektiv og god tvisteløsning. Uten forlik i disse sakene ville det medgått rundt 34 rettsdager for tre dommere, til sammen over 100 rettsdager, i tillegg til tiden som medgår til domskrivning.

Lagmannsretten har også rettsmeklet i overskjønns- og jordskiftesaker, hvor forliksandelen var over 60 prosent.

Det er et mangfold av sakstyper som kan egne seg for rettsmekling. I 2023 har lagmannsretten blant annet meklet i foreldretvister, tvister om personskadeerstatning, kontraktsrett, arbeidsrett, erstatningsansvar for rådgiver, veirett, tvist mellom aksjonærer og tvister i andre forretningssamarbeider.

Rettsmekling er organisert gjennom en egen rettsmeklergruppe av lagdommere som i 2023 har bestått av lagdommerne Sile Stenvik, Beate

Storesund Bolt, Knut Kolloen, lagmann Atle Degré og jordskiftelagdommer Erik Nord. Fra 2024 er også lagdommer Gisle A. Johnson med i gruppen. Flere av lagdommerne i rettsmeklergruppen har- eller er i ferd med å fullføre domstoladministrasjonens kompetanseløp for rettsmeklere i 2023.

Kompetanse og det sosiale liv

Fagtur til Bastøy fengsel

I juni gikk årets fagtur til Bastøy fengsel som ligger på Bastøy i Oslofjorden i Horten kommune i Vestfold og er underlagt Kriminalomsorgen region sør.

Her ble vi tatt godt imot av verksmester Arne Brekke som delte villig av sin kunnskap. Vi vandret rundt til fots og noe på hest og kjerre, og fikk et godt innblikk i øyas lange historie. Siden dette er en åpen anstalt, ble det også mulighet for en liten prat med noen av de innsatte. Det som gikk igjen, var at alle var – etter forholdene - takknemlig for å få være her. Det er stor pågang for å komme hit, men kun noen få som får plass. Øya er bygget opp som et lite samfunn, hvor de skal være selvforsynte.

Bastøy fengsel ble i 2007 verdens første humanøkologiske fengsel. Fengselet bygger sitt verdigrunnlag på tre grunnpilarer: Økologi, humanisme og ansvarsutvikling. Bastøy fengsel er det største lavsikkerhetsfengslet i Norge, med en ordinær kapasitet på 115 innsatte. Det er kun menn som soner på Bastøy. Bastøy fengsel tar imot innsatte som nærmer seg slutten av lengre dommer.

Fengselet har fått internasjonal oppmerksomhet for den spesielle organiseringen på øya. De innsatte lever i et eget lite samfunn. De dyrker og selger sin egen mat, de jobber i fjøset, ved fengslets sagbruk, kjøkken eller på fergehavnen. Alle får roller slik at driften på øya skal gå rundt.

Fengselsanlegget ble opprinnelig bygd som «Oppdragelsesanstalt for forsømte Gutter». Bastøy skolehjem var i bruk fra 1900 til 1970.

I 1898 kjøpte staten Bastøy for 95 000 kroner og anla et skolehjem for «slemme» gutter der. De første elevene kom til guttehjemmet i 1900. Hvert av de fem internatene på øya hadde plass til 30 gutter, og elevene var fra 8 til 18 år gamle. Selv om Bastøy hadde plass til rundt 150 elever,

var elevtallet omkring 100 fram til andre verdenskrig. Seinere var det budsjettert med 90 elever. Opplæringen omfattet blant annet gårdsdrift og verkstedopplæring i tillegg til vanlig skoleundervisning. Da skolehjemmene ble overført til Sosialdepartementet i 1953, endret Bastøy Skolehjem navn til Foldin verneskole og seinere Foldin offentlige skole. Guttehjemmet ble nedlagt omkring 1. oktober 1970.

Straffesystemet på skolehjemmene var svært hardt, og guttehjemmet på Bastøy liknet på flere måter et fengsel, særlig fram til like etter siste krig. Yngvar Ustvedts *Djeveløya i Oslofjorden – Historien om Bastøy og andre straffeanstalter for slemme gutter* fra 2000 beskriver forholdene ved det beryktede guttehjemmet. Den norske spillefilmen «Kongen av Bastøy» er en dramatisert gjenfortelling av et opprør ved skolehjemmet 20. mai 1915.

Bastøy ble et svært kjent skolehjem, og et «ris bak speilet» som «uskikkelige gutter» over hele Norge kunne bli truet med.

Etter nedleggelsen ble bygningene tatt i bruk av Statens vernehjem Bastøy, som åpnet i 1971. Vernehjemmet var et tilbud til arbeidsuføre og bostedsløse alkoholikere. Vernehjemmet ble nedlagt i juni 1983, og ett år senere åpnet Bastøy kretsfengsel som en underavdeling av Oslo kretsfengsel. Fengslet var opprinnelig et midlertidig tiltak som skulle bidra til å redusere soningskøene. I 1988 fikk fengselet status som et selvstendig, permanent landsfengsel under navnet Bastøy fengsel. Bastøy var det første landsfengselet som var en åpen anstalt.

Før båtturen tilbake til Horten, rundet vi av denne delen av dagen på Bastøy fyr. Fyret er i dag et populært feriested.

Et reisebrev fra «Det fjerne Østen»

Av Guro Vale Kvavik

Dagen ble avsluttet på Tufte gård i Horten.

Etter en god middag, holdt Olaf Tufte foredrag om egne opplevelser rundt temaene motivasjon, sette seg mål, jobbe som et lag, lederskap og ikke minst, ingen er god alene.

Dette ble en fin avslutning på en lang og innholdsrik dag.

Med sommerfugler «under vesten», reisefeber i panna og flybilletter til Taipei i lomma gikk turen fra Oslo en tidlig morgen i september. Målet var hovedstaden i Taiwan som delegat for Den norske dommerforening.

Tidsskjemaet var stramt allerede fra første stund. Bare takket være en rask spurt over Schiphol Airport rakk vi flyet til Taiwan med knappest mulig margin. De korrekte flyvertinnene fra China Airlines sendte oss skeptiske blikk i det vi kom stormende mens det

blinket «gate closing.» Feilen skyldtes ikke sommel fra vår side, men stramt tidsskjema lagt opp av juristforbundets reisebyrå.....

Etter dette gikk det meste greit en lang stund. Moderne fly med James Bond-filmer i seteryggen kortet ned reisetiden og fraktet oss trygt over Kabul, Svartehavet, Kina og India før vi landet i Taipei 14 timer senere.

China Airlines er for øvrig Taiwans eget flyselskap (ikke Kinas...). De setter «sikkerhet og service i høysetet» – og det tror jeg på. Vi ble vekket med jevne mellomrom og servert vann, bagetter, «kinamat» mm. Bare vi «hostet» kom det noen strømmende til for å sjekke at alt var bra 😊 Som dere kanskje vet er jeg bare sånn passe glad i å fly – og hadde ikke sett frem til alle timene i lufta. Bekymringen var imidlertid grunnløs. Litt turbulens over Nepal, ellers var alt stille og rolig.

På flyplassen i Taipei (Taoyuan International Airport) ble vi møtt av vennlige mennesker fra IAJ (International Association of Judges) som sørget for at vi fikk trygg transport til et hotell sentralt i hovedstaden.

International Association of Judges er en profesjonell, ikke-politisk, internasjonal organisasjon av nasjonale dommerforeninger. Den ble grunnlagt i Salzburg i 1953 og har hovedkvarter i Roma. IAJ fremmer rettsstaten og rettsvesenets uavhengighet. (Kilde: Wikipedia)

Allerede neste dag startet møtene i den europeiske delen av dommerforeningen. Deretter fulgte møter med delegater fra alle land og til slutt et fagseminar der dommeres uavhengighet var det sentrale tema.

Det var fascinerende og hyggelig å snakke med kolleger fra Sverige, Danmark, Finland, Ungarn,

Elfenbenskysten, Nigeria, Island og Frankrike for å nevne noen. I alt var 72 land representert.

For å lette på stemningen og legge til rette for varige internasjonale forbindelser ble det arrangert cocktailselskap første kvelden. Det var slett ikke så enkelt å konversere hyggelig på engelsk mens jeg prøvde å balansere vinglass, fingermat og spisepinner. Et par timer var mer enn nok.....

Taiwan er forøvrig et moderne og velorganisert land. Øya - som vi lærte het «Formosa» på barneskolen - har en imponerende historie. Den har slitt seg løs fra en rekke militante regimer. Etter i alt 11 (!) forsøk på revolusjon lyktes de til slutt i 1947, og landet ble erklært uavhengig. Nå henger trusselen over dem igjen. Kina rasler med sablene, og under vårt besøk kunne våre nederlandske kolleger fortelle at Kina rettet et «skinnangrep» mot Taiwan, ved å fly mot kysten, bråsnu og svinge så vidt utenom Taiwansk territorium.

Det mest tankevekkende var nok likevel å høre historiene som våre dommerkolleger fortalte. Domstolenes uavhengighet er under sterkt press i en rekke land, og militante regimer benytter ulike teknikker for å presse dommere til taushet, eller tvinge dem til å avis dommer i tråd med det myndigheten ønsker. Dette gjelder også land som ikke står altfor langt fra vår egen kultur, blant annet Ungarn, Italia, Polen, Tunisia og Afghanistan.

Etter at Taliban tok over makten i Afghanistan er rollen som dommer og kvinne blitt en livsfarlig kombinasjon. Våre kolleger fortalte at kvinnelige dommere som ikke greide å flykte ble pågrepet, fengslet og flere ble skutt. I tillegg har Taliban innført en ordning der kriminelle som er dømt og fengslet av kvinnelige dommere blir løslatt. Takket være denne praksisen er det mange på frifot som er ute og leter etter de som har dømt dem.....

Våre ungarske kolleger fortalte at myndighetene i deres hjemland betaler dommerne så lite lønn at de ikke kan leve av yrket sitt. Derfor har flere sluttet. Flere dommere har sultestreiket for å komme til ordet, uten at dette har hatt noen effekt. I tillegg er det ikke uvanlig at myndighetene tar plass i innstillingsråd og andre forum som ansetter dommere.

Det var ellers vanskelig å få et inntrykk av hvordan folk flest i Taiwan har det. Landet har om lag 25 millioner innbyggere. Vi så ikke direkte slum. Det virket rent og pent, og vi så ikke tiggere eller kriminelle. Likevel oppholdt vi oss mest i den sentrale delen av byen, og var lite ute på landsbygda. Uansett virket det som folk bodde svært tett. Jeg kan ikke huske at vi så en eneste enebolig med hage. Temperaturen og luftfuktigheten var høy. Flere dager kom temperaturen opp i 30 – 35 grader, med høy luftfuktighet.

Ikke minst var det tydelig at for Taiwan var vårt besøk en begivenhet. I forbindelse med åpningen av dommermøtet kom den taiwanske presidenten på besøk. Hun ble fulgt inn av et knippe livvakter i mørke dressar, med uttrykksløse ansikter og propp i øret. Hun holdt

en god tale, der hun snakket om viktigheten av rettssikkerhet og uavhengige domstoler. Bildet er tatt under hennes tale til oss.

Og som om ikke det var nok - plutselig fikk jeg dette varselet på mobilen: «Varsel fra presidenten – jordskjelvvøvelse...»

Skjelvet roet seg raskt – og for min del var reisen et løft ut av hverdagen, og et lite reiseeventyr til en annen verden.

Agder lagmannsrett debuterte på Arendalsuka

Av lagmann Atle Degré

Agder lagmannsrett var i august 2023 for første gang representert med egen programpost på

Arendalsuka. Målet var drive folkeopplysning, ha en aktuell debatt og møte interesserte aktører fra lokalt og nasjonalt rettsliv og det alminnelige publikum.

Vi var del av åpen dag i tinghuset som vi deler med Agder tingrett med ulike presentasjoner fra tingretten og jordskifteretten i Agder. Domstolsadministrasjonen arrangerte en interessant paneldebatt om barn i domstolene. Det var vafler og kaker og mingling for publikum med dommere og ansatte. Lagmannsrettens programpost ble presentert slik:

Dømmes av sine likemenn - fra jury til meddomsrett, og hva skjer videre?

Innledning ved lagmannsretten.

Kommentarer fra advokat og fast

forsvarer Lars Faye Ree,

førstestatsadvokat Carl Henning

Leknessund, stortingsrepresentant og

tidligere advokat Ingvild Wetrhus

Thorsvik (V) samt meddommer og

lokalpolitiker Benedikte Nilsen Glommen (H).

Fra lagmannsretten deltok lagdommerne Rune Bård Hansen, Gisle Johnson og lagmann Atle Degré, som ledet møtet.

Tema i debatten var meddomselementet i straffesakspleien, særlig i lagmannsretten. Det var stor enighet om at meddomselementet står sterkt både faglig og politisk, men at det kan være noe uenighet om doseringen. I tingretten behandles straffesaker normalt med to meddommere og en fagdommer. Anker over bevisspørsmålene blir i lagmannsretten behandlet av en såkalt stor meddomsrett med fem meddommere og to fagdommere. Frem til 2017 ble skyldspørsmålet i lagmannsretten i de alvorligste sakene avgjort av en lagrette – jury – med ti legfolk. Noen av aktørgruppene og politiske partier ønsket å beholde juryen da den ble fjernet i 2017. Etter et utspill fra blant annet dommerne i Borgarting lagmannsrett om at antallet fagdommere i slike saker bør økes fra to til tre er det igjen åpnet for debatt om sammensetningen av den store meddomsretten i lagmannsretten.

Det var første gang lagmannsretten svingte seg på demokratiets dansegulv i Arendal. Men ikke siste.

Fra venstre foran Lars Faye Ree, Benedikte Nilsen Glommen, Rune Bård Hansen. Bak fra venstre Atle Degré, Gisle Johnson, Ingvild Wetrhus Thorsvik og Carl Henning Leknessund.

Noen saker gjennom året

LA-2022-163782 (dom avsagt 23. januar 2023) – **Avlivning i nødstilfelle av rådyr**

Av lagdommer Maria Torvund

Et rådyr ble hardt skadet etter en bilpåkørsel utenfor Notodden. To tilfeldige menn kom kjørende forbi kort tid etter (en i lastebil og en i personbil). Begge oppfattet at rådyret var så skadet at de valgte å avlive dyret på stedet. Avlivningen skjedde ved at bilsjåføren holdt rådyret fast mens lastebilsjåføren rygget over hodet på det med lastebilens hjul. To unge kvinner satt med rådyret frem til mennene avlivet det. Etter hendelsen informerte den ene kvinnen lokalt media om at hun hadde «trøstet, støttet og passet på» rådyret, og at avlivningen hadde vært brutal. På bakgrunn av medieoppslag ble det inngitt anmeldelse til politiet. Begge mennene ble deretter tiltalt for vold mot rådyret og avlivning på ikke dyrevelferdsmessig måte etter dyrevelferdsloven § 37 første ledd jf. § 14 og § 12. Begge mennene ble dømt i tingretten til fengsel i 24 og

16 dager. Bilsjåføren anket saken mens lastebilsjåføren ikke anket.

Lagmannsretten mente det var klart at det forelå hjelpeplikt, at det forelå en nødsituasjon for rådyret, og at bestemmelsen om at avlivning i størst mulig grad skulle skje på en dyrevelferdsmessig måte, kom til anvendelse. Lagmannsretten uttalte:

«Dersom handlingsrommet for nødavlivning i dyrevelferdsloven § 12 tredje ledd blir for lite, vil det i ytterste konsekvens innebære at dyrevelferdslovens formål om god dyrevelferd og å beskytte dyr mot unødige påkjenninger og belastninger ikke nås. Der den enkelte står mellom straffritt å unnlate å hjelpe dyr etter § 4, eller risikere fengselsstraff for å foreta en nødavlivning, kan altså frykten for å bli straffet innebære at mange vil velge å la være å gjøre noe. Risikoen er da at flere syke eller skadede dyr som burde vært avlivet i en nødsituasjon risikerer å få langvarige lidelser fordi frykten for å bli straffet gjør at få vil våge å avlive dyr i nød.»

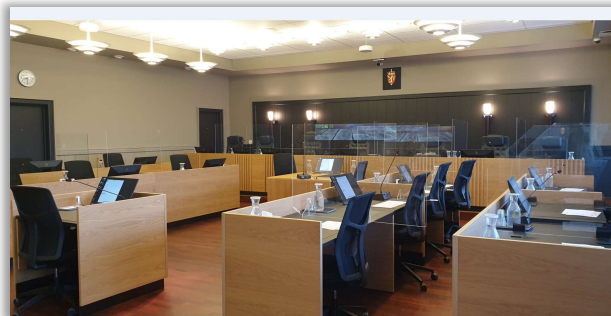
Lagmannsretten mente at kjøretøy i enkelte nødstilfeller må kunne aksepteres som avlivningsmetode der det ikke er andre egnede våpen tilgjengelig. Både avlivningen av rådyret og håndteringen i forkant hadde derfor ikke skjedd i strid med at avlivning av dyr i en nødsituasjon i størst mulig grad skal skje på dyrevelferdsmessig måte. Bilsjåføren ble frifunnet for straff.

Påtalemyndigheten godtok frifinnelsen, og valgte i tillegg å anke tingrettens rettskraftige dom hva gjaldt lastebilsjåføren til hans gunst etter straffeprosessloven § 309 siden bevissituasjonen for lastebilsjåføren var den samme som for personbilsjåføren. Påtalemyndigheten mente da at også lastebilsjåføren måtte frifinnes for straff.

Lagmannsretten avsa deretter frifinnelsesdom mot lastebilsjåføren i **LA-2023-17547** (dom avsagt 3. februar 2023). Lagmannsretten viste til påtalemyndighetens anke hvor det ble opplyst at

straffeforfølgningen mot lastebilsjåføren ville frafalles. Lagmannsretten kom til at det ikke var nødvendig å henvise anken til ankeforhandling, og avsa frifinnende dom etter skriftlig behandling i medhold av straffeprosessloven § 322 tredje ledd.

Begge mennene ble derfor frifunnet for å ha avlivet rådyret.

Ny teknologi gir grunnlag for grov internasjonal narkotikakriminalitet

Av lagdommer Rune Bård Hansen

Ved Agder lagmannsretts dom 11. november 2023, ble fem polakker – hvorav en også var norsk statsborger – domfelt for befatning med diverse narkotiske stoffer. Det mest alvorlige var innførsel av nærmere 125 kg hasjisj fra Nederland, via Polen og Sverige til Norge, over Magnor tollstasjon. En spanjol som bodde i ett av hovedmannens hus, ikke langt fra svenskegrensen, var gift med sjefens datter. Valget av svigerfar kostet han tre og et halvt år i fengsel. De siktede ble fastsatt til fengselsstraffer på mellom tre og syv år. Nærmere tre og en halv million kroner ble inndratt.

(Kilde: Wikipedia)

Saken var interessant av mange grunner. For det første er det ikke ofte det er mulig å følge stoffets vei fra det «deles» med bakperson i Nederland og til narkotikaen selges til norsk ungdom på avsigsliggende parkeringsplasser. Derneft forgikk det meste av kommunikasjonen mellom de siktede på såkalte Encrochat-telefoner som de kriminelle feilaktig trodde var umulig å avlytte. Etterforskningen har derfor gitt politiet svær verdifull informasjon om hvordan internasjonal narkotikatrafikk er organisert.

Hva er Encrochat-Telefoner?

Disse telefonene er utviklet av kriminelle for kriminelt bruk og produseres på kriminelle fabrikker. Telefonene kan bare brukes mellom Encrochat-brukere. Samtalene mellom brukerne er kryptert og det er mulighet for «panikksletting» og «fjernsletting», kjekt å ha med politiet i hælne. Telefon og abonnement ble bare levert mot kontant betaling, og det oppnås ikke tilbudspris; telefonen koster ca. 20 000 kroner og abonnementet opp mot kr 2000 i måneden. Tusenvis av tonn narkotika har diskret passert europeiske grenser de siste årene på grunn av denne ulykksalige oppfinnelsen. Heldigvis klarte Frankrike og Nederland, etter flere års arbeid, å utvikle en teknisk løsning for dataavlesning av trafikkdata fra Encrochat, og fra januar 2020 fikk Norge tilbud om å motta data på nærmere avtalevilkår. Våren 2020 mottok politiet data fra drøyt 50 brukere i

Norge, og disse sakene har resultert i mer enn 100 fengselsår og stortilt inndragning av kriminell fortjeneste.

(Kilde: Wikipedia)

Kort om saksforholdet

Politiet i Vestfold fikk i 2019 tips om mulig narkotikarelatert virksomhet begått av «polsk mafia» på Sem utenfor Tønsberg, og mottok snart materiale fra Encrochat som bekreftet dette. Det viste seg etter hvert at et gårdsbruk på Sem som ble leid av en polsk kvinne i 20-årene i realiteten var en operasjonssentral for innførsel og videresalg av særlig hasj, men også av kokain, amfetamin, og store kvanta ulovlig innførte sigaretter og alkohol. Det ble også brukt god gammeldags spaning, og politiet gned seg i øynene en junidag i 2020 da flere personer klatret opp til fuglekassene i trær på eiendommen. Det er å håpe at fuglene, som i store flokker holder til i et fredet reservat i nærheten, ikke fikk spist noe av all kokain, amfetamin, hasj, MDMA pulver og ecstasy-tabletter som politiet senere beslagla i fuglekassene.

Materialet fra Encrochat-telefonene, sett i sammenheng med spaningsopplysninger, teledata, bom- og grensepasseringer, gjorde det mulig å følge de siktedes bevegelser ut og inn av Norge våren 2020. Ved bruk av Encrochat var de kriminelle overbevist om at kommunikasjonen var avlyttingsfri og hadde få hemninger når de utvekslet opplysninger og la planer. Politiet slo til på gården på Sem 9. juli 2020, og etter en heftig biljakt, tidvis i en fart over 200 km/t, ble to av de siktede pågrepet og fengslet. I løpet av sommeren samme år ble de øvrige fire siktede pågrepet og fengslet.

(Kilde: Wikipedia)

Etterforskningen har dokumentert at gjengen har foretatt ni turer mellom Norge og Nederland/Polen våren 2020, og påtalemyndigheten fant grunnlag for tiltale vedrørende tre av transportene. Det er naturligvis overveiende sannsynlig at samtlige ni turer gjaldt smugling av narkotika, men bevisgrunnlaget var ikke tilstrekkelig for en mer omfattende tiltale. Som så ofte før har politiet bare streift toppen av isfjellet. Uansett har norsk politi med Eurochatsakene fått inn en fulltreffer mot et internasjonalt nettverk som i flere år nærmest har overøst Norge med narkotika.

Det var ingen tvil om at de siktede stort sett var profesjonelle kriminelle med lang løpebane. Hovedmannen bak innførselen til Norge var født i 1958, og bare dømt en gang tidligere. Han var tilsynelatende en vanlig familiefar og fortalte i lagmannsretten at han lenge hadde innbilt barnebarna at han var på fiske, mens han i virkeligheten satt i varetekt. Men også for disse kaldblodige kriminelle kan overmotet bli for stort; en av dem hadde kjørt gjennom det meste av Polen med over 40 kg hasj i sin Tesla og fikk store problemer da han gikk tom for strøm og mistet den avtalte fergen til Norge. Lattermildt forklarte han i lagmannsretten at han i flere år hadde kjørt rundt i Norge som «håndverker» og var blitt alt for godt vant til et stadig mer omfattende nettverk av elbilladere i vårt land. Han garanterte i lagmannsretten at han aldri ville kjøre elbil stappende full med narkotika i Polen igjen.

Forøvrig tilstod de tiltalte det de forsto det ikke var mulig å komme unna med, og fikk med det sin tilmålte strafferabatt. På spørsmål om andre personer og hva de hadde gjort eller sagt var

svaret alltid «Bez komentarza», altså «ingen kommentar». Den uskrevene lov blant kriminelle ble praktisert i fullt monn. I og for seg forståelig med tanke på de mange bakpersoner som har tapt store penger på politiets opprulling av Encrochatsakene.

Ankesaker fra jordskifteretten

Anke over avgjørelse som er avsagt av jordskifteretten, behandles av lagmannsretten. Agder lagmannsrett har fast ansatt jordskiftefaglig kompetanse ved både en jordskiftelagdommer og en jordskifteutreder. Jordskifteretten er en spesialdomstol som kun behandler saker for fast eiendom og rettigheter over fast eiendom. Samtlige saker som behandles ved jordskifterettene, og som eventuelt ankes videre til lagmannsretten, har derfor tilknytning til fast eiendom. Sakstypene deles inn i tre hovedkategorier:

- **Rettsendrende saker; endring av bruks- og/eller eiendomsforhold.** Saken avsluttes med en *jordskifteavgjørelse* som beskriver den nye eiendomssituasjonen
- **Rettsfastsettende saker; fastsettelse av eiendoms- og/eller bruksrettsforhold.** Saken avsluttes med *dom* om hvordan eiendomsforholdene er.
- **Skjønn** etter ulike særlover, bl.a. vegloven, beiteloven, servituttloven, gjerdeloven m.fl. Skjønnen kan enten holdes som egen sak eller som del av en sak som også omfatter andre forhold (endrings- og/eller fastsettelsessak). Avgjørelsesformen er henholdsvis *skjønn* eller *jordskifteavgjørelse*.

Innkomne saker og saksavvikling

Det er sakstypen og avgjørelsesformen som er avgjørende for hvordan ankesaken behandles ved lagmannsretten. Det er ulike regler om saksbehandlingen, enten det gjelder en

jordskifteavgjørelse, dom eller skjønn – eller flere sakstyper og avgjørelsesformer. I så fall er det opp til førstelagmann å vurdere hvordan saken skal behandles. Vanligvis behandles anke over flere ulike avgjørelser i én og samme sak som én ankesak, da spørsmålene ofte henger sammen og det vil være mest rasjonelt å behandle alt samtidig.

Rettens sammensetning

Ved anke over jordskifteavgjørelse, er rettens sammensetning vanligvis én jordskiftelagdommer og to jordskiftemeddommere.

Førstelagmann kan også beslutte at retten i den enkelte sak skal bestå av jordskiftelagdommer, én lagdommer og én jordskiftemeddommer.

Ved anke over dom, er retten sammensatt av tre lagdommere, der én av dem kan være jordskiftelagdommer. Ved behandling av overskjønn, er rettens sammensetning som regel én lagdommer (ev. jordskiftelagdommer) og to (eller fire) skjønnsmedlemmer.

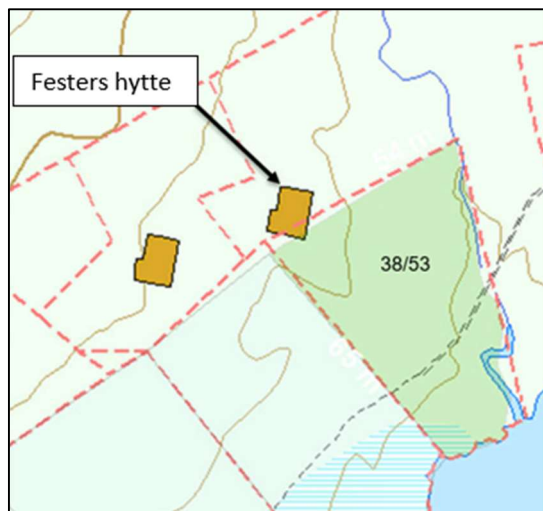
Anke over jordskifteavgjørelser avsluttet i 2023

I 2023 ble det avsluttet seks saker som gjaldt anke over jordskifteavgjørelse. En kort omtale av den ene saken følger under.

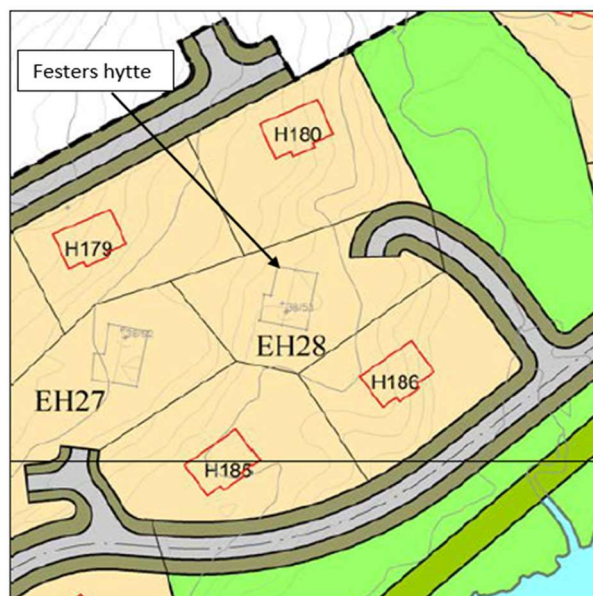
21-155989AJA-ALAG – Rossebu

Saken gjaldt anke over jordskifteavgjørelse for ny utforming av eiendommer etter jordskifteloven § 3-4. Anken var knyttet til spørsmålet om jordskifteløsningen var i strid med bindende offentlige bestemmelser om arealbruk, jf. jordskifteloven § 3-17.

Saken ble krevd for jordskifteretten i 2020 av festeren av gnr. 38 bnr. 53 i en kommune i Telemark. Bakgrunnen for kravet var at festerens hytte lå delvis utenfor tomta, og formålet med saken var å få endret grensene slik at hele hytta ble liggende innenfor eiendommen. Festekontrakten ble inngått i 1964 og skylddelt påfølgende år, der tomta ble beskrevet å være 2,5 daa.

Grunneieren av bnr. 53, samt bnr. 560, som hytta for en stor del lå på, hadde utarbeidet en reguleringsplan for et større område, som blant annet omfattet festetomta og arealene rundt denne. Planen ble vedtatt i 2014, og et utsnitt som viser den aktuelle tomta, er inntatt nedenfor. I reguleringsplanen var det forutsatt at festetomta skulle ligge innenfor tomt EH28. Grunneieren ønsket selv å beholde tomta H186, som nesten i sin helhet ligger innenfor festetomta.

Jordskifteretten vurderte ulike alternativer opp mot vilkårene i jordskifteloven, og falt ned på løsningen vist på kartskissen under. Bnr. 53 ble omformet som vist med grønn markering, mens bnr. 560 overtok restarealet av bnr. 53 i sør og øst.

Grunneieren anket saken til lagmannsretten. Han hevdet jordskifteløsningen måtte være i samsvar med grensene i reguleringsplanen, jf. jordskifteloven § 3-17. Lagmannsretten mente i utgangspunktet at jordskifterettens løsning var god, og at den var til fordel for begge parter. Lagmannsretten var imidlertid enig med grunneieren i at der det foreligger en reguleringsplan der framtidige eiendomsgrenser/tomteutforming er fastsatt, må jordskifteretten forholde seg til dette når den forandrer på eiendommens grenser/arealer. Lagmannsretten mente derfor, i motsetning til jordskifteretten, at det var nødvendig å søke om offentlig tillatelse for å gjennomføre en slik løsning, enten gjennom dispensasjon fra reguleringsplanen eller en mindre reguleringsendring.

Kommunen avslo imidlertid en søknad om en slik endring. Hovedbegrunnelsen var at partene ikke var enige om endringen – da dette var noe grunneier, som også sto bak reguleringsplanen, ikke ønsket.

Lagmannsretten måtte dermed vurdere ulike løsninger sammen med partene, og ble stående igjen med to alternativ. Lagmannsretten kom til at kun én løsning var gjennomførbar etter reglene i jordskifteloven, vist på kartskissen til høyre. Løsningen førte til at bnr. 53 ble omformet til å omfatte både tomt EH28 og tomt

H186 i reguleringsplanen. Bnr. 53 ble noe redusert i areal, men løsningen var til stor fordel for eiendommen/festeren, da hytta ble liggende innenfor de nye tomtegrensene.

Grunneieren mente løsningen var dårlig for han. Lagmannsretten mente det var åpenbart at gevinsten for grunneier hadde vært større med løsningen som lå til grunn i søknaden om en reguleringsendring. Den løsningen lot seg imidlertid ikke gjennomføre når kommunen ikke ville godkjenne endringen uten at grunneieren selv også samtykket. At løsningen lagmannsretten til sist fastsatte medførte en skeivfordeling i skiftegevinsten, og at den ble dårligere for ankende part enn resultatet i jordskifteretten, blokkerte imidlertid ikke for en slik omforming når lagmannsretten ellers mente de materielle vilkårene for saken var oppfylt.

Grunneieren anket lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett, prinsipalt på grunnlag av at også lagmannsrettens løsning var i strid med jordskiftelovens § 3-17, ettersom bnr. 53 ble omformet over to tomter i reguleringsplanen. Subsidiært mente han at lagmannsrettens løsning ikke oppfylte vilkåret i jordskifteloven § 3-18 om at kostnadene og ulempene for eiendommene i saken ikke må bli større enn nytten. Anken ble ikke tillatt fremmet til behandling av Høyesterett.